



Omul

- Existență întru mister și revelare -

Omul, denumit de multe ori ca un punct central al creării universului și privit ca cea mai enigmatică ființă, rămâne punctul de plecare pentru multe din lucrările marilor filosofi și marilor creatori de opere, deoarece, omul, prin mărginirea sa materială, oferă o sursă inepuizabilă de sentimente, senzații și idei.

Istoria ne prezintă evoluția omului, de la o ființă simplă, primitivă, care nu pune accentul decât pe supraviețuire, modalități de a văna, fiind și acestea note marcante ale inteligenței dar reprezentând doar nevoia de securitate a omului, ca parte integrantă a regnului animal, până la ființa creatoare de idei, concepte, obiecte de artă, invenții. Astfel, omul se deosebește de animal prin capacitatea de crea, de a transforma o imagine, o viziune în ceva palpabil, ceva care poate fi înțeles de cei din jur, influențându-i într-un fel sau altul, oferindu-le noi surse generatoare de probleme și inspirație. De aici se poate desprinde ideea unei duble modalități existențiale și anume, una paradisiacă, care prefigurează omul asemenea animalelor, care trăiește pentru securitate și întru imediat, neaspirând la cunoașterea superioară, rămânând la stadiul de ignorant, fiind dominat de afecte; o altă modalitate existențială este cea luciferică, care, în viziunea lui Blaga este modul de existență al omului autentic, după el, acesta este omul luciferic, cel care ființează întru mister și pentru revelare. Acest tip de om, prin rațiune și voință, luptă pentru a superexista și nu pentru a se limita supraviețuirii.

Lucian Blaga îl sancționează pe H. Bergson pentru că a eliminat din existența umană misterul, viziunea acestuia fiind una reduționistă, impregnată de biologism. Capacitatea omului de a accede prin cultură, prin creație la un anumit tip de existență, îl face pe om să trăiască întru mister și revelare; în acest sens, Blaga argumentează că „Omul este capturat de un destin creator, într-un sens cu adevărat minunat; omul este în stare pentru acest destin să renunțe – câteodată chiar până la autonimicire – la avantajele echilibrului și la bucuriile securității”. Există controverse în acest sens, dar această existență, întru mister și pentru revelare, nu este o teză mistică pentru că nu semnifică o lume eminamente străină și diferită față de om, cu care acesta nu ar putea comunica decât prin trăiri iraționale; astfel, cultura nu este o marcă a imediatului ci reclamă o transcedere în sensul ființării în mister. Dar ce este misterul pentru Blaga?

Misterul este conceptul central în cadrul filosofiei blagiene, desemnează masele și multiplul „x” al cunoașterii, orizontul necunoscutului. Omul, prin cunoaștere, poate cerceta misterul, prin intermediul anumitor laturi specifice de studiu, cum ar fi știința, filosofia, arta, religia și îl poate îmbogăți prin creație. Lucian Blaga, argumentează în legătură cu această capacitate a omului: „Odată cu ivirea omului în univers s-a afirmat ceva radical nou și anume subiectul creator.”

Din perspectiva lui Berdiaev, omul nu imită prin creație pe Creator ci participă în continuare la actul demiurgiei, adăugând celor șapte zile ale Facerii o perpetuă zi a opta; prelucrând această

idee, contemporanul A. Pleșu spune: „A fi om în chip deplin înseamnă a trăi în extazul celei de-a opta zi”. Creația omului are un caracter metaforic revelatoriu și stilistic, plasându-se în centrul tuturor ideilor care converg spre cunoașterea adevărului, cunoaștere ale cărei baze se regăsesc în spiritul nemărginit al omului.

